

Ergens Anders
deel vier

Ergens Anders

deel vier

Mehrnaz Salehi

Schrijver: Mehrnaz Salehi
Schilderij op cover: Mehrnaz Salehi
Vertaling: Mehrnaz Salehi
Redactie: Nico Arkesteijn
Uitgever: Brave New Books
ISBN: 9789402190557
© Mehrnaz Salehi

Aan hen die ergens anders zijn ...

'Geboorte is niet het begin ... dood is niet het einde ... het leven kent geen grenzen ... een cyclus kent geen beginpunt ... leven zonder grenzen is als de ruimte ... een cyclus zonder begin is als de tijd ... men wordt geboren en men gaat dood ... men vertrekt en men keert terug.'

Chuang-tzu (circa 369 voor Christus - circa 286 voor Christus)

Tot het moment dat ze niet langer met hun ruwbehaarde koppen over haar heen gebogen stonden en hun blauwe ogen haar niet meer aanstaarden, had Fardia niet door welk spelletje het lot met haar speelde. De laatste keer dat het akelige, onheilspellende gehuil haar oren teisterde, was toen Azdarya geboren werd maar daarna bleef het weg en langzaamaan verliet de herinnering haar hoofd om te verdwijnen in een mist van stof, niet vanzelf maar omdat ze het wilde en zich ervoor inspande want ze was aan een nieuw leven begonnen waarin ze niet herinnerd wilde worden aan het verleden en alles wat haar overkomen was.

Haar leven had een nieuwe weg gekozen en de dagen en de nachten met haar geliefde Shankar waren gevuld met rust en blijdschap. Ze vormden een klein, gelukkig gezin dat geliefd was en gewaardeerd werd door de andere dorpingen. De schipbreuk, de onderwaterworsteling in de diepte van de zee, de wolven, de mensen – zij waren allemaal vergeten. De jaren van dwangarbeid, al het verdriet en alle ellende van vroeger hadden zich samen met de vluchtige pleziertjes van een leven in weelde verstopt achter een verblindend licht.

Doordat de vader en moeder van Shankar zo warm en liefhebbend waren, had zij in korte tijd haar vroegere, aristocratische leven aan de vergetelheid kunnen toevertrouwen en was ze gewend geraakt aan haar nieuwe, eenvoudige leven. Nooit was ze op zoek gegaan naar steden in de buurt, ook niet naar de stad waar zij vandaan kwam. Heel lang had zij zelfs niet een voet buiten het dorp gezet, ze was er niet nieuwsgierig naar geweest, of misschien werd ze weerhouden door de angsten en zorgen die ze had overgehouden aan haar tumultueuze leven.

De geboorte van Azdarya had alle dubbelzinnige herinneringen aan haar vreemde en turbulente verleden weggevaagd en licht doen schijnen in haar verdrietige hart. Dag en nacht voelde ze de liefde voor hun kind dat met haar komst hun leven had verrijkt, het was een bijzonder meisje waar iedereen van hield. Vol passie nam zij haar opvoeding ter hand, zij gaf door wat zij zelf al had

geleerd en het intelligente kind nam alles gretig in zich op. Zij was mooi en slim en de trots van Fardia en Shankar en zijn ouders.

Tot de dag dat Azdarya haar mond opende en begon te zingen, had niemand ooit gedacht dat een vijfjarige zulke hemelse klanken kon voortbrengen. Er daalde een mysterieuze stilte neer over het dorp. Paarden, koeien en schapen bleven roerloos met hun neus in het gras stilstaan. De vogels in de lucht hielden hun vleugels stil en keken naar beneden, naar de weilanden in de diepte waar boeren met de zeis in de hand waren veranderd in standbeelden en waar de grootmoeder van Azdarya met het tweede kind van Fardia en Shankar op haar armen met open mond naar de plaats rende waar de hemelse stem vandaan kwam.

De grootvader was die dag naar de stad en zijn oren moesten de goddelijke klanken missen. En hij zou ze ook nooit horen! Op de terugweg sloeg zijn rijtuig om en vielen zij met paard en al in een ravijn. De volgende dag werd het wrak van het rijtuig op de bodem van het ravijn gevonden ... maar de lichamen van de grootvader en het paard waren nergens te bekennen!

Het verdriet over het verlies van de grootvader schoof een groot, zwart gordijn voor het mooie, blij leventje van het kleine gezin.

Ze zagen de pijn in elkaars ogen en telkens als ze dachten aan de leegte die hij had achtergelaten, ontsnapte er een diepe, koude zucht aan hun borst. De kleine Azdarya perste haar lippen stijf op elkaar omdat ze niet meer wilde zingen, ze had horen vertellen dat de plotselinge dood van haar grootvader haar schuld was. Maar na jaren kwam er een dag dat ze in een weiland stond en betoverd werd door de schoonheid van de natuur en ze nog een keer begon te zingen waardoor het lot haar leven een akelige wending gaf.

Nu is het die dag. Het is lente en aangenaam warm door de zon die haar licht laat schijnen op de zeventienjarige Azdarya maar het licht is anders dan anders, het schittert in haar ogen. Het is middag. Haar moeder is al klaar met een groot deel van haar huishoudelijk werk. De koeien en de schapen zijn verzadigd en

staan in de wei te herkauwen. Vanuit de verte bereikt het blij en onbezorgde gelach van haar zus en broers haar oren. Vader verzorgt de planten in de tuin voor het huis en moeder is bezig met naaiwerk en nog wat andere huishoudelijke taken. Als Azdarya haar vraagt of ze wat in de weiden mag gaan wandelen, geeft ze toestemming.

-‘Ga maar, lieverd. Maar ga niet te ver want ik zie donkere wolken in de verte.’

-‘Ja, lieve moeder.’

Ze rent zo hard naar de weiden dat haar rok om haar benen wappert en als ze er eenmaal is, begint ze rondjes te draaien en te dansen. Het frisse gras in de wei heeft een ongewone uitwerking op haar. De zonnestralen versterken het groen op zo’n manier dat er duizenden verschillende kleuren voor haar ogen dansen. De geur van het gras en de wilde bloemen benevelt haar. Ze rent en draait en danst ... steeds verder weg van de hut en de schapen. Het is zo’n prachtig moment dat ze een ander mens wordt. Ze weet niet eens waarom ze zo blij en dronken is. En dan ... opent ze haar mond om te gaan zingen. De goddelijke klanken stijgen op naar de hemel en zelf stijgt ze mee, aangeschoten en opgewonden, tot ze even later bewusteloos ter aarde stort.

Als ze haar ogen opent, staat de zon op het punt te verdwijnen. *Ach! Waar ben ik? De zon gaat al onder ... mijn lieve moeder maakt zich vast zorgen.* Met moeite staat zij op, zij voelt zich licht in haar hoofd en haar ledematen trillen. Het trillen en de duizeligheid maken dat ze nog een keer gaat zitten totdat ze haar energie voelt terugkeren en naar de hut begint te rennen, de verte achter zich latend. *Waarom ziet de zon er zo bloeddoorlopen uit? Hoe lang zal ik geslapen hebben?*

Het was vreemd stil in het weiland. Ze rende en rende en daverde de heuvel af. De wind sloeg om haar rok en duwde haar voort. Vanaf de tweede heuvel zag ze geen vee in het dal. *Die stonden toch hier, in dit weiland? Zijn ze teruggegaan naar de stal?* Vervuld

van angst stak ze het weiland over. Wat ze vanaf de top van de derde heuvel in het dal zag ... ze kon haar ogen niet geloven! Daar, in het weiland, lagen allemaal koeien en schapen en kalfjes en lammetjes op de grond, in stukken ... *Ach nee!* ... bliksemsnel rende ze naar beneden, ze struikelde en kwam tussen de dierenlichamen terecht. Huilend en gillend keek ze naar al die bloederige resten en begon toen naar de hut te rennen. Ze schreeuwde het uit:

-‘Lieve moeder, lieve vader, de wolf, de wo-holf!’

Er komt geen antwoord.

Het duurt eeuwen totdat ze bij de deur van de hut is en krijsend naar binnen stormt ... en door wat zij ziet in één klap verlamd raakt en tegen de grond slaat. Daar zijn ze, met hun blauwe ogen! Ze stoppen even met verscheuren en knauwen en doorslikken en kijken in haar richting. Alsof ze haar niet gezien hebben, gaan ze even later verder en zetten hun tanden, waar het bloed afdruipt, in de half opgegeten lijken van haar moeder en vader en broers en zus.

-‘Wat zijn jullie aan het doen, ellendelingen! Ophouden ...’

De kracht om op te staan ontbreekt haar, ze kan alleen maar schreeuwen met haar trillende stem ... en schelden ... en smeken ... en huilen en brullen ... maar het helpt niet en door een kiertje van haar ogen ziet ze ze dichterbij komen. *Nu ben ik aan de beurt.* Ze knijpt haar ogen dicht en dan rest er alleen nog maar inktzwarte duisternis.

Als ze voelt dat er zware blikken op haar rusten, doet ze haar ogen open en ziet ze allemaal mensen om haar heen staan. Ze opent haar gebarsten lippen:

-‘Wolven ... woholven ... wwitte wwoholven ...’

-‘Wat? Wolven? Waar zijn die dan? En waarom hebben ze jou niet opgegeten? Waarom hebben ze jou niks aangedaan?’

Azdarya begint te snikken. Ze draait zich op haar zij en kijkt om zich heen, er is geen wolf te bekennen. Hier en daar liggen stukjes lichaam van haar familieleden, overals is bloed, alles is doordrenkt met bloed.

-‘Jij heks, je denkt toch niet dat wij je geloven? Op de brandstapel met jou! Pak haar beet! We staan hier in plassen bloed, moet je die arme mensen zien ... til haar op ... ze heeft de satan in haar lichaam ... neem haar mee ... maak het vuur klaar ... we moeten haar verbranden.’

-‘Ja, die heks moet verbrand worden!’

-‘Haal brandhout en steek het vuur aan!’

Ze pakken haar bij haar haren en sleuren haar de hut uit, naar buiten.

Azdarya heeft nooit geweten hoe broeder Talando wist dat dit gaande was en hoe hij haar redde en naar de kerk bracht. Het trillen begon diezelfde avond nog. Ze bracht haar dagen in een soort mist door, alsof ze er niet was. Broeder Talando was bang dat de dorpelingen haar zouden komen halen en hield geheim dat zij bij hem was. Hij verborg haar in een kleine kamer achter zijn rustkamer waar niemand kon komen. Hij kende het gezin al jaren en om die reden geloofde hij Azdarya, in tegenstelling tot de bijgelovige, primitieve dorpelingen. In het diepste geheim schreef hij een brief naar de bisschop waarin hij om raad vroeg. Twee weken verbleef Azdarya in het kleine kamertje. Door het verdriet om de lieve mensen die haar ontvallen waren, huilde ze tranen van bloed en de nachtmerrie waarin zij zich bevond, deed haar lichaam trillen en trillen. Totdat ... broeder Talando haar op een ochtend gespannen en angstig en met de grootste voorzichtigheid in een aristocratische koets liet plaatsnemen terwijl hij een gebed van hoop prevelde en zijn tranen afveegde aan de gerafelde mouw van haar armoedige gewaad.

De plaatselijke dominee en zijn vrouw vonden Edward, hun achtste kind, heel bijzonder, veel specialer dan hun andere kinderen: de dominee geloofde zelfs dat dit kind de wereld ging veranderen! Keer op keer fluisterde hij zijn vrouw in de oren: 'Hij is een van de heiligen ... hij is niet zomaar iemand ... kijk naar zijn ogen.'

Hun waardering voor hem was echter geen lang leven beschoren want beide ouders, de een na de ander, moesten de achtjarige aan zijn lot over laten. De dood van zijn vader was een enorme klap voor de kleine Edward. Zijn vader had hem tot het eind van zijn leven op handen gedragen, hij had in hem geloofd en van hem gehouden. Op eenzame momenten, als niemand hem zag, kreeg hij een enorme brok in zijn keel en stortte hij traan na traan.

Na de dood van de vader moest het gezin hun aristocratische manier van leven vaarwelzeggen. Van het grote huis in het dorp, ooit aan de dominee geschonken, verhuisden zij naar een stad in de buurt. Ook de moeder werd uit hun midden weggerukt en de verantwoordelijkheid voor het gezin werd op de schouders van de oudste zoon gelegd die hierdoor de voogd van Edward werd. Later zou deze grote broer beseffen dat hun vader gelijk had toen hij beweerde dat dit kind een schitterende toekomst voor zich had en in de geschiedenisboeken zou voortleven.

Het is een koude, zonnige herfst. *Dat is nooit zo in oktober! Zon in deze maand? Waar blijven de regens?* Edward leunt met zijn hoofd tegen de rug van zijn fauteuil en laat zijn gedachten teruggaan naar het verleden, het verre verleden. In gedachten bladert hij door de vele gebeurtenissen van de afgelopen drieënzeventig jaar. De ene keer trekt er iets plezierigs, iets vreugdevols als een heldere lichtstraal aan zijn ogen voorbij, de andere keer daalt er een donkere wolk van verdriet neer op zijn gerimpelde gezicht. Na

al die tijd liepen de tranen nog steeds over zijn wangen bij de herinnering aan zijn ouders. De jaren trokken in vliegende vaart aan zijn geestesoog voorbij.

Bij de gedachte aan zijn broer, die na de dood van hun vader de voogdij over hem had gekregen, verscheen er een glimlach op zijn gezicht. Dankzij zijn steun en aanmoedigingen kon hij de dromen uit zijn kinderjaren waarmaken. Nadat zijn broer afgestudeerd was als arts, ging Edward met hem mee op de vele reizen die hij ondernam naar allerlei steden en landen om met professoren van andere universiteiten van gedachten te wisselen. Zijn broer hielp hem zijn dromen in daden om te zetten, de dingen te doen waarvoor hij op de wereld was gekomen: het onderzoeken van ziektes, de genezing van zieke mensen en het voorkomen dat de mensen ziek werden. *Toen hij er niet meer was, ben ik doorgegaan, ik wist van geen ophouden. Mijn ouders wilden dat en hij ook. Jaar na jaar deed ik onderzoek naar microben en experimenteerde ik met ze en dacht ik na over het voorkomen en genezen van al die ziektes die destijds epidemisch waren geworden en heel veel mensen een vreselijke dood lieten sterven ... en mijn inspanningen waren niet voor niets.* En ook bij deze herinnering verscheen er een glimlach op zijn gezicht.

Een klein uur geleden heeft hij zijn bediende voor boodschappen naar de markt gestuurd. Hij is alleen. Er trekt een rilling door zijn lichaam en onwillekeurig kijkt hij naar de haard in de muur. Er brandt niets meer ... al het brandhout is verteerd, er ligt alleen nog maar as. *Moet niet in de kou zitten ... moet gaan wandelen.* Zijn besluit staat vast: totdat zijn bediende terugkeert en de haard aansteekt, gaat hij wandelen om zijn oude lichaam op te warmen. Hij slaat zijn mantel om, zet zijn beroemde hoed op zijn hoofd, pakt zijn wandelstok ... en de weg neemt hem mee! Hij heeft geen controle over de richting die hij uitloopt noch over de uiteindelijke bestemming! Op het moment dat hij door kramp in zijn benen en

uitputting niet verder kan, beseft hij dat hij een enorme afstand heeft afgelegd. *Waar ben ik?*

Door de vochtige zeelucht en het geluid van golven begrijpt hij dat hij in de buurt van de zee is. *Merkwaardig! Heb ik zo ver gelopen?* Hij houdt zijn hand boven zijn ogen en kijkt naar de verte: een stuk verderop ziet hij de zee en het strand elkaar beminnen. *Ah ... dat komt goed uit ... daar ga ik naartoe ... dit is het beste medicijn voor mijn luchtwegen.*

Met een omweg loopt hij naar het strand, zijn vermoeidheid is hij vergeten, hij loopt net zo kweik als jonge mensen ... alsof hij haast heeft! *Vanwaar deze haast? Alsof de zee straks weggelopen is ... ghe ghe.* Een macht trekt aan hem en neemt hem mee. Hij heeft geen wil meer. Verder en verder loopt hij ... hij werpt zijn stok, zijn hoed, zijn mantel en zijn schoenen van zich af en vertrouwt zijn lichaam werktuiglijk aan het koude water van de zee toe. Hoewel de kou hem doet rillen, komt hij niet bij zinnen. Hij is betoverd! Verder gaat hij en komt dan terecht in een draaikolk die hem doet rondtollen en terwijl hij zo meegesleurd wordt, worden zijn ogen beschenen door een fel licht waardoor hij zijn hele leven aan zich voorbij ziet trekken en zijn oren bestookt worden door een scala van geluiden, van dierengehuil tot kerkkoren.

En dan, op een gegeven moment, wordt hij als een meteoriet op het strand geworpen en zinkt hij weg in de wereld van het onderbewustzijn.

-‘Professor ... hooggeleerde heer!’

Een paar hoofden buigen zich over hem en roepen hem.

Hij probeert te bewegen maar dat lukt niet. Hij hoort:

-‘Hooggeleerde, u bent op het strand. We zijn God de Heer dankbaar dat de vissers u gevonden hebben.’

Er komen handen naar voren die hem beetpakken. Ze willen hem optillen en op een karretje leggen. Edward voelt de handen niet, hij knijpt zijn ogen dicht en geeft zich aan hen over. *Ik ben verlamd! Heb ik weer een beroerte gehad? Vreemd, bijzonder vreemd!*

Voor Edward Jenner was het een raadsel hoe hij na een eerdere beroerte waarbij de rechterkant van zijn lichaam verlamd raakte, een dodelijke beroerte kon krijgen.

Het is januari 1823. Op de stadsbegraafplaats wordt Edward Jenner, de ontdekker van het pokkenvaccin, begraven. De mensen rond het graf zijn in diepe rouw en luisteren met gebogen hoofd naar de rede van de geestelijke die het heeft over het werk en de belangrijke ontdekking en nog veel meer verdiensten van hem, van deze achtenswaardige man. Verderop, verstopt achter een boom, staat een zwarte gedaante hen gade te slaan. Op zijn dunne paarse lippen trekt een glimlach voorbij.

De nacht weet van geen ophouden en het wachten evenmin. Verward geschreeuw van politiemannen die 'Zee! Zee!' roepen, zorgt voor grote consternatie bij de mensen in de twee kamers. Met telefoons en portofoons in hun handen staan ze aan de grond genageld, hun ogen schieten heen en weer, op zoek naar iets om zich op te richten.

Nadat er een hoop geschreeuw en gegil van de mensen in de tunnel te horen was geweest, was de rechercheur de eerste die zich van zijn shock herstelde. Hij riep in zijn telefoon:

- 'Het is daar beneden een en al chaos, chef, wat moeten we doen?' Ook de rector en de psychiater ontwaakten uit hun tijdelijke verstandsverbijstering en begonnen 'hallo, hallo' in hun portofoon te roepen, in de hoop dat ze een reactie van de tunnelmensen kregen. Maar er kwam geen antwoord! Uit de portofoon kwamen vreemde geluiden: het gebrul van de golven van de zee, vermengd met gehuil en overstaanbare, vervormde mensenstemmen. Na korte tijd hield het op en werd het stil.

De commissaris brulde in zijn telefoon:

- 'Beste man, rustig aan, eerst even kijken wat we moeten doen.'

Hij keek naar de burgemeester die zich bukte over het gat in de grond en zei op klaaglijke toon:

-‘Lieve v-vriend, wat m-moeten we doen, wat v-vindt u?’

Hij stotterde en zweetdruppels vielen neer op de hoorn van de telefoon die hij nog in zijn trillende hand had. De burgemeester, die maar voor een deel begrepen had wat er aan de hand was, trok onthutst en met een lijkleek gezicht zijn hoofd van de tunnel weg.

-‘We hebben acht agenten die twee verdomde putten ingestuurd, het is allemaal de schuld van dat stomme kereltje ... hij is degene die ons deze onzin heeft aangepraat ...’

-‘Nou ja zeg, je gaat nog steeds door met ruzie maken? Ik lijk wel gek dat ik jou gevraagd heb, wat een stommeling ben ik!’

Bevend van angst kwam de burgemeester naar hem toe. Hij keek hem ontdaan aan en fluisterde:

-‘Het spijt me, ik zeg maar wat, ik weet niet wat we moeten doen, ik weet het niet ...’

De stem van de rechercheur weerklonk uit de telefoon die de commissaris nog aan zijn oor had en liet hem schrikken:

-‘Chef ... wilt u dat ik de tunnel inga?’

-‘Wat zeg je allemaahaal? Je hebt echt je verstand verloren!’

Hij richtte zich tot de burgemeester en brulde:

-‘Hij zegt dat hij de tunnel ingaat! Is hij nou helemaal gek geworden?’

-‘Chef, wat moeten we dan doen? Acht van onze agenten ... zitten daar ...’

-‘Beste man ... gun mij toch wat tijd ... zodat ik een beetje kan nadenken ...’

Een schreeuw van de agent die buiten de kleedkamer van de zangeres op wacht stond, trok de aandacht van de commissaris.

-‘Even wachten ... niet ophangen!’

De commissaris opende de deur en begon te schreeuwen tegen de agent die trillend en stotterend probeerde om zo snel mogelijk verslag uit te brengen.

-‘Wat hebben jullie allemaal?! Jullie laten me niet eens ...’

-‘Commis ... saris ... nieuws ... nieuw nieuws ... dat ...’

-‘Wat? WAT?’

Hij duwde de agent opzij, rende de gang in en keek stiekem door een kier in het gordijn de zaal in. In het midden van de zaal stonden een paar agenten met bleke gezichten met elkaar te fluisterden.

-‘Heren! Wat is er aan de hand? Waar maken jullie je zo druk over? Het was de bedoeling dat jullie de deuren zouden bewaken!’

-‘Baas ... hij hier ... hij zegt dat ... uit de tunnel ... in de villa ... er komt water uit! ... en ...’

-‘Wat? Waahaaterr?’

De agent waar het om ging, begon met horten en stoten te vertellen:

-‘... zeewater ... tunnel ... volgelopen ... zeewater kwam omhoog ... heeft de villa meegenomen ... de jongens op het strand ... iedereen ... de villa is weg ... in een fractie van een seconde ... we begrijpen er niets van ... hoe kan dat nou? ...’

-‘Wat? Wat zegt u allemaal? Praat een beetje duidelijker, beste man!’

-‘Baas ... die villa ... die tunnel ... z-zeewater stroomde b-binnen ... heeft iedereen m-meegenomen ...’

De commissaris keek de agent stomverbaasd aan en liet, als een geduldige docent, elk woord dat zijn mond verliet vergezeld gaan van een geruststellend knikje.

-‘OK, OK, één moment.’

Hij legde zijn hand op de schouder van de agent en leidde hem naar de rand van de tunnel:

-‘Ga zitten, beste man ... hallo, kan er iemand een glaasje water brengen?’

Een van de andere agenten rende naar de keuken en kwam terug met een glas water. De commissaris sprenkelde wat van het water in het gezicht van de agent en bracht het glas daarna naar diens lippen.

-‘Drink maar, bovenste beste man, neem een slokje.’

De agent begon langzaam rustiger adem te halen. Hij liet zijn hoofd achteroverleunen en sloot zijn ogen.

-‘Nou, vertel nu maar eens rustig waar u was en wat u heeft gezien.’

-‘... ik ... ik buiten ... op wacht ... de jongens waren binnen ... opeens stak er een zijn hoofd om de deur en gebaarde dat ik moest komen ... ik rende, baas ... de deur stond nog op een kier ... ik was amper binnen toen ik het water voelde ... alles stond helemaal onder water ... ik keek ... er kwam water uit de ingang van de tunnel ... de jongens stonden daar als standbeelden ... alsof ze betoverd waren ... ik ben teruggegaan ... door de deur ... mijn hersenen werkten niet goed meer ... ik rende weg ... het was donker ... weg van de villa ... het was niet omdat ik het wilde ... ik werd door pure angst gedreven, ik kon me niet tegenhouden ... op een zeker ogenblik kreeg ik spijt van mijn vlucht ... ik heb me omgedraaid ... de villa stond er niet meer! ... alleen maar strand en strand ... er was geen droog zand meer, alles was nat ... ik dacht dat ik gek geworden was ... ik ben ernaartoe gegaan ... de jongens lagen verspreid over het natte zand ... en de villa van de schilder was verdwenen!’

Hij begon te huilen.

De burgemeester en de commissaris stonden hem bewegingsloos met open mond aan te gapen. Een agent stak zijn hoofd door een kier van het gordijn en zei:

-‘Baas, meneer de rechercheur wil u spreken, wat moet ik zeggen?’

De commissaris kwam bij uit zijn trance en zei op barse toon:

-‘Beste man, zeg maar dat hij nog even moet wachten.’

Hij draaide zich weer om naar de agent die zojuist zijn verhaal had gedaan:

-‘Kerel, waar zijn de andere jongens? En een beetje duidelijk praten, graag.’

De agent, met het glas water nog in zijn hand, begon stilletjes te huilen, schoof heen en weer met zijn voeten en keek verward om zich heen. Hij fluisterde: